WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 199. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 16-го ЖОВТНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 16, 1958 No. 199. VOL. LXV.

ДОСЯГНЕННЯ РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО УРЯДУ БУЛИ РЕКОРДОВІ — ЗАЯВЛЯЄ ПРЕЗИДЕНТ

Вашингтон. — У зв'язку з 68-им днем народин президента Айзенгавера відбулася в Білому Домі у вівторок 14 жовтня ц. р. низка імпрез, влаштованих родиною, членами уряду і ближчими співробітниками Президента. Вполудне цього дня в Готелі Статлер у Вашингтоні провід Республіканської партії влаштував для Президента урочистий сніданок, в якому взяло участь понад 600 представників партії і під час якого промовляв през. Айзенгавер про невідкладні завдання, що стоять перед республіканцями у зв'язку з листопадовими виборами. Президент висловив у своїй промові тверду віру в перемогу Республіканської партії, але вимагав від провідних членів і загалу партії активности й запалу у виборчій кампанії. Щоб здобути перемогу — треба віддавати себе самого, а не лише гроші — підкреслив він, з'ясовуючи водночас із цим важливість безпосереднього, листовного і телефонічного контакту з представниками громадянства. Такий його особистий контакт, як ствердив він, допоміг востаннє урядові провести заплановану ним реорганізацію Пентаґону і Президент вірить, що з допомогою безпосереднього контакту з виборцями пощастить республіканцям добитися перемоги у виборах. В дальшому Президент подав коротке зіставлення досягнень республіканського уряду у внутрішньо- і зовнішньо-політичній ділянках. Якщо йде про внутрішню політику, то його уряд намагався підтримувати вільну ініціятиву не тільки місцевої чи стейтової влади, але теж й окремих громадян — фармерів, робітників і підприємців і водночас із цим втримувати систему господарської рівноваги і фіскальної відповідальности. В зовнішньо-політичній ділянці досягнення республіканського уряду були рекордові. Ніколи оборонна система ЗДА не була такою сильною, як тепер. Не зважаючи на те, що справедливий і тривалий мир ще не встановлений, у світі немає стріляння. Відколи французи залишили Індо-Китай, комуністи не добилися ніяких дальших успіхів у своєму агресивному поході. Ніде, в жадній країні світу вони не встановили свого режиму. Врятовано Іран й Австрію і полагоджено юґославсько-італійський конфлікт у справі Трієсту. Західню Німеччину прийнято до НАТО і вона стала важливим партнером в об'єднанні народів вільного світу. Все це, усі ці досягнення мусять давати віру і певність, що республіканці дадуть для здобуття перемоги у виборах не тільки матеріяльні засоби, але передусім себе самих — свою посвяту, свій запал і свою працю. —

Президент Айзенгавер промовляє до членів Республіканської партії

Труман — за єдність в закордонній політиці

Ню Йорк. — Колишній президент Гаррі С. Труман опублікував статтю в часописах пресової аґенції „Норт Амерікен Нюзпейпер Аллаєнс", в якій заявляє, що треба єдности в американській закордонній політиці. Труман веде виборчу кампанію, в якій гостро критикує республіканців, але „в цих небезпечних часах він не буде атакувати урядової партії за її закордонну політику". На думку колишнього президента це є дуже важлива справа, щоб ЗДА були дійсним провідником у світі. „Змагаю до того, щоб все можливе зробити в цьому напрямі, щоб не було партійних атак на нашу зокордонну політику, бо це послаблює наше становище за кордоном" — твердить Труман. Він каже, що і уряд повинен дивитися на закордонну політику з загальноамериканського, а не партійно республіканського становища. Головна ціль нашої закордонної політики, — це зберегти мир у світі, якому загрожують комуністи. Труман остерігає провідників з обох партій, щоб не оцінювали закордонної політики з партійного становища.

Армія має тривимірний радаровий апарат

Вашингтон. — 14-го жовтня представники армії демонстрували новий тривимірний радаровий апарат, який названо „одним із найважливіших винаходом в електроніці". Новий апарат одночасно подає дані про три виміри. Його вже випробували і досі випродуковано три такі нові апарати в Летунській Компанії Гюза коштом 10,000.000 долярів. Новий радаровий апарат називається „Фресканар". Цей апарат можна доволі легко транспортувати, і, як заявив шеф Армійського Сиґналізаційного Корпусу генерал бриґади Ірл Ф. Кук, його можна буде вживати при гарматах „Ніке" в американських інсталяціях закордоном. „Фресканар" викриває ворожі літаки і одночасно дає про це знати команді інсталяцій із керованими ракетами. Представники армії не хотіли говорити про прикмети нового винаходу, тільки загально сказали, що його засяг є на 50 відсотків дальший в порівнянні з попередніми радарами.

Плянують випустити ракету на „Венеру"

Лос Анджелес, Каліфорнія. — Представник летунства заявив, що мають випустити в космічні простори ще дві додаткові керовані ракети до запланованих давніше трьох ракет. Одна з цих додаткових ракет мала б летіти до пля네ти „Венери", яка є набагато разів дальше віддалена від Землі, як місяць. Місяць був віддалений від Землі 222,000 миль, ракета „Піонер" пролетіла майже третину цієї віддалі (79,173 милі). Найменша віддаль Венери від Землі виносить 26,000,000 миль, а найбільша — 160,000,000 миль. Отже Венера понад 100 разів є дальше віддалена від Землі. Але науковці твердять, що ця 4-складова ракета, яка недавно летіла в напрямку до Місяця, може летіти навіть і до Венери, коли її відповідно скріпити і випустити під відповідним кутом. Одночасно повідомляють, що між 7-им і 10-им листопадом летунство пробуватиме випустити нову ракету „Піонер" в напрямі до Місяця, бо тоді кожного з цих днів буде по 15 мінут таких, коли положення Землі буде найкорисніше для випущення ракети до Місяця. Найважливіша річ, — це те, щоб ракета дійшла понад 23,000 миль, бо після того вже менше діє притягання Землі, і відповідно наставлена ракета може летіти аж до Венери.

Н. Й. Таймс підтримує кандидатуру Рокфеллера

Ню Йорк. — Один з найвпливовіших американських щоденників, „Ди Ню Йорк Таймс", в числі з 15-го вересня, одверто висловився в користь республіканської кандидатури Нелсона А. Рокфеллера на губернатора нюйоркського стейту. Демократичним кандидатом є теперішній губернатор Аверел Гарриман. Висловлюючи свою опінію в редакційній статті, „НИТаймс" мотивує своє рішення м. і. твердженням, що Рокфеллер є ліберально-республіканських полядів та „відсвіжуючим виступом на політичній сцені".

ПОСВЯЧЕННЯ ШКОЛИ У МИЛВОКІ ВІДБУЛОСЯ З УЧАСТЮ МИТРОПОЛИТА КИР К. БОГАЧЕВСЬКОГО І ГУБЕРНАТОРА СТЕЙТУ ВИСКАНСИН Б. В. ТОМПЗЕНА

Милвокі, Висканcин. (н.) — Посвячення новонабутого репрезентативного Дому Школи української католицької парохії св. Михайла в Милвокі (Висканин) минулої неділі — 12-го жовтня ц. р. — перемінилося у Маніфестацію української громади в цьому близько мільйоновому місті середньо - західнього стейту ЗДА. Цей день був успішним завершенням довгих заходів цієї розмірно нової парохії під проводом енергійного пароха, о. Івана, Олексюка та людей доброї волі українського й іншого походження, що уможливили своїми щедрими датками набути репрезентативний будинок, який, треба вірити, стане притягаючим осередком релігійного, шкільного і культурного життя цієї покищо розмірно невеликої числом громади. Під час Богослуження в парохіяльній церкві св. Михайла, — в якому брав участь і виголосив проповідь Митрополит Кир Константин Богачевський з Филаделфії, заповненій місцевими і позамісцевими українцями та гістьми, співав мішаний хор з парохії св. Марії на середньому півдні Шикаґо під управою проф. Омеляна Плешкевича. Маніфестаційний похід до недалекого Дому Школи очолювала духова оркестра СУМА з Шикаґо - Північ

(Закінчення на стр. 4-ій)

ВАСИЛЬ КОЛОДІЙ З ТРОЙ ПРИЙНЯВ ВИКЛИК НА ЗМАГАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ КАМПАНІЇ УНС

Трой, Н. Й. — Василь Колодій, народжений в Америці секретар Братства св. Миколая, 191-го Відділу Українського Народного Союзу, прийняв виклик до змагань у теперішній організаційній кампанії УНСоюзу для відзначення 65-річчя „Свободи" і, приславши за місяць 26 подань від здобутих ним нових членів УНСоюзу, відразу вибився в тих змаганнях на одне з перших місць. Виклик до змагань видвигнув, як відомо, головний радний Іван Одежинський з Филаделфії, заповівши, що він здобуде УНСоюзові в теперішній організаційній кампанії бодай одного члена більше від того, хто здобуде їх найбільше. Виклик відносився в першу чергу до головного радного Богдана Зорича з Торонта, який заповів, що здобуде в цій кампанії для відзначення 65-річчя „Свободи" щонайменше 100 нових членів. Досі на цей виклик відгукнувся вже й Олекса Косіковський, секретар 341 Відділу УНС з Віндзору, Канада, який в теперішній кампанії до вересня здобув 19 нових членів. Василь Колодій, секретар одного з найстарших Відділів УНС, що недавно відзначав своє 50-річчя, в теперішній кампанії здобув уже 45 членів, а 26 поданнями від нових членів у вересні здобув організаційне першенство в тому місяці. Його успіхи заслуговують тим більше на увагу, що вони здобуті у відносно малій українській громаді, яка не дає таких організаційних можливостей, як великі міста. Згідно з твердженням п. Колодія, 75% українських громадян Ютики вже є членами УНСоюзу. Головний предсідник УНС п. Дмитро Галичин скористав з приявности п. Колодія на недільній ювілейній імпрезі 325-го Відділу УНС в Брукліні, склав йому ґратуляції за перемогу в організаційних змаганнях у вересні та висловив надію, що він докладе всіх зусиль, щоб здобути і кінцеву перемогу в тих великих і рішальних для майбутнього української спільноти в Америці і Канаді зусиллях.

Василь Колодій

„Свобода" плянує ювілейну зустріч 29-го листопада

На загальне побажання громадянства, В-во „Свобода" рішило відзначити своє 65-річчя окремою ювілейною зустріччю з громадянством. Зустріч відбудеться в суботу, 29-го листопада, о год. 6-ій ввечері в залях нового Українського Народного Дому в Джерзі Ситі. Програма зустрічі буде своєчасно проголошена.

Кардинал Тіссеран натякає на „Пастирський" характер майбутнього Папи

Рим. — Дипломатичні представники 47-х держав з'явились ґреміяльно в так званій Консисторській галі Ватиканського палацу для офіційного висловлення свого співчуття з приводу смерти Пія XII. Приявними були 23 кардинали. В імені зібраних дипломатів промовляв австрійський амбасадор при Ватикані Йосиф Кріпп, який в короткому слові зауважив, що померлий Папа „трохи належав до нас", мавши за собою світлу кар'єру ватиканського дипломата. Декан Святішої Колеґії кардиналів, кардинал Тіссеран, зазначив у своїй відповіді, що „вірні цілого світу моляться" разом із кардиналами, щоб у цих трудних часах, в яких живемо, Церква дістала нового Пастира. Чужинецькі дипломати, які навчились прислухатись пильно до кожного слова дипломатичних заяв Ватикану, вбачають спеціяльне значення у тому, що кард. Тіссеран ужив слова „Пастир", а не „Святіший Отець". Воно мало б потверджувати правдивість часописних вісток, що серед кардиналів панує переконання, що після Пія XII, який був „Папою-дипломатом", повинен прийти „Папа - пастир". Разом із дипломатами з християнських країн, приявними були репрезентанти Об'єднаної Арабської Республіки, Ірану, Пакістану, Індії, Індонезії, вільного Китаю і Японії. ЗДА не були репрезентовані, бо вони не втримують дипломатичних взаємин з Ватиканом. Але „Оссерваторе Романо" видрукувала повний текст заяви президента Айзенгавера з приводу смерти Пія XII та текст його депеші. Не було ніодного репрезентанта з-поза залізної і бамбусової заслон. У Римі є вже 32 кардинали, інші знаходяться в дорозі. Вибір нового Папи почнеться 25 цього місяця.

Генерали в Альжирі повинувались приказові де Ґоля

Париж. — Наказ французького прем'єра генерала Шарля де Ґоля, щоб старшини в Альжирі перестали грати активну ролю в актуальній політиці, викликав задоволення серед демократичних кіл у Франції та негодування серед правих екстремістів в Альжирі. Генерали Салян, Массі й інші високі старшини, які займали керівні становища в так званих Комітетах публічної безпеки в Альжирі, покликаних до життя під час гострої кризи в травні цього року, виступили з тих Комітетів, покликавшись на наказ від генерала де Ґоля. Цивільні члени тих Комітетів задарма пробували протестувати. Одним із тих, що в Париж висловили вдоволення і признання з приводу того останнього кроку де Ґоля, був кол прем'єр П'єр Мендес-Франс лідер не-комуністичної опозиції проти де Ґоля, коли йшло про затвердження де Ґоля на становищі прем'єра та в останньому голосуванні над новою Французькою конституцією.

Англія схиляється до пляну про самостійність Кипру

Лондон. — Англійський уряд схиляється до того, щоб взяти під увагу плян кипрсько - грецького архиєпископа Макаріоса про признання острову Кипр самостійности, яка виключила б приєднання його чи-то до Греції, чи Туреччини. Англійський уряд буцім-то розглядає можливості міжнародних ґарантій проти такого прилучення Кипру до Греції чи Туреччини. Сама Греція воліла би, щоб ґарантію незалежности Кипру дав західній бльок 15-ох держав Північноатлянтійського пакту, а не Об'єднані Нації, членами яких є Совєти з сателітами і азійсько-африканський бльок з сильними впливами З'єдиненої Арабської Республіки. Сам архиєпископ Макаріос у порозумінні з грецьким урядом пішли далі на зустріч Англії і погодились, щоб до часу самостійности Кипру відбувся перехідний 7-річний стан „тридержавної відповідальности" за Кипр, згідно з англійським пляном. Англійський міністер колоній Аллан Ленокс-Бойд запросив на довгу нараду одну з передових посолок партії Праці, Варвару Кестл, яка саме привезла була від архиєпископа Макаріоса той плян на розв'язку проблеми Кипру. Рада НАТО хоче довести до конференції Англії, Греції, Туреччини та представників Кипру..

В Канаді помер адв. Іван Яців

Віндзор, Канада (Я. П.). — 6 жовтня 1958 помер тут на 63 році життя видатний союзовець та відомий громадський діяч, адвокат Іван Яців. Смерть прямо застукала його на громадській ниві. В неділю 5 ц. м. він брав ще участь в голодовій маніфестації відчитуючи, як один з організаторів тої імпрези, резолюції в англійській мові, а в понеділок 6 ц. м. о год. 5 ранком занедужав на серце й мимо лікарських старань помер п'ять годин пізніше. Сл. п. Іван Яців народився в Канаді з родині фармерів. Після правничих студій на Мишиґенськім університеті, на якім здобув докторат, він присвятився адвокатській практиці й здобув визнання, як один з найкращих канадійських адвокатів. В 1948 р. його іменовано королівським дорадником. Покійний належав до багатьох українських товариств та займав у них передові пости. Був членом 183 Відділу УНСоюзу. Залишив дружину Надію, дочку й сина та двох братів і сестру. Похорон відбувся у Віндзорі в четвер 9 ц. м. з місцевої українсько католицької церкви св. Володимира й Ольги на цвинтар св. Альфонса. Місцева канадійська преса, інформуючи широко про смерть того видатного громадянина і діяча, підкреслює його українське походження та його провідну ролю в українському житті.

ДЖ. Ф. ДОЛЛЕС ПРО БЕЗВИГЛЯДНІСТЬ ПЕРЕГОВОРІВ З ЧЕРВОНИМ КИТАЄМ

ЗДА НЕ БУДУТЬ НАПОЛЯГАТИ НА ЗМЕНШЕННЯ НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО ҐАРНІЗОНУ НА КВІМОЇ

Вашингтон. — Нема ніяких ніде познак, що існують будь-які позиції для успішного торгування з китайськими комуністами у теперішніх переговорах з ними — заявив державний секретар Дж. Ф. Доллес на своїй останній пресовій конференції з минулого вівтірка 14 ц. м. Майже вся та конференція була присвячена конфліктові на Далекому Сході з приводу комуно - китайського бомбардування острова Квімой.. Доллес розпочав свою конференцію відчитанням заяви, в якій він вітає продовження перемир'я в протоці Формози на дальші два тижні, але стверджує, що це надто короткий час, щоб можна говорити про тамошній стабільний мир. Заява Доллеса закінчується підтвердженням вірности Америки союзницькому договорові з вільним Китаєм. У своїх відповідях на запити журналістів Доллес рішуче заперечив, наче б Америка хотіла натискати на націоналістичний уряд на Формозі (Тайвані) щодо поменшення військового ґарнізону на острові Квімой. Це — мовляв — справа суто-військового значення і належить до остаточного вирішення самим вільним Китаєм, до якого належить Квімой. Доллес признав, що про військові справи, зв'язані з Формозою і Квімоєм, переговорює тепер американський секретар оборони Ніл МекЕлрой на Формозі та що правильні часописні повідомлення, наче б у тих розмовах говорилось про збільшення вогневої сили, яка вможливила б поменшення скількости вояків. Однак, зазначив Доллес, це справа військова, а не політична. Головний натиск у своїй заяві і відповідях Доллес поклав на сутні цілі комуно - китайської політики на Далекому Сході: витиснення Америки з цілого обширу Формози (Тайвані) та взагалі з цілого Тихого океану.. Він звернув увагу, що китайські комуністи виразно легковажать острів Квімой, на якому їм не дуже залежить, бо ж вони самі в свому останньому комунікаті заявили, що припинили острілювання Квімою, щоб вможливити довіз постачання на той острів, не тільки для цивільних, але й військових, включно з довозом військового виряду і зміцнення тамошніх оборонних засобів. Ціллю комуністів є вбити клин між національний Китай і Америку та переконати всіх китайців, що їхнім ворогом є американці.. Доллес звернув увагу, що не слід спускати з очей отих дійсних далеких цілей комуністичного Китаю. Він висловився неґативно щодо передачі проблеми Формози — Квімою Міжнародному Трибуналові, чи пак Світовому Судові, або Об'єднаним Націям, пригадавши, що засаднича позиція китайських комуністів така, що це внутрішня справа Китаю і що ніяким міжнародним чинникам нема до цього ніякого діла. Тому Доллес не бачить рації в нинішній стадії передавати цю справу Об'єднаним Націям.

Доллес погодився, що проблеми закордонної політики не повинні становити предмету спорів у передвиборчій кампанії в Америці. Він висловився з великим признанням про останню заяву в цій справі кол. президента Трумана та про становище Трумана у справах Ливану і Формози-Квімою. З інших справ, що були заторкнені на тій конференції — Доллес не виключив, що він поїде до Женеви на конференцію у справі припинення атомових дослідів, але щойно тоді, коли це було б потрібне для завершення переговорів, а не в першій стадії, в якій потрібні фахівці.

Тіто передбачає покращання його взаємин з Хрущовим

Београд. — Юґославський маршал Тіто, промовляючи з початком цього тижня в Зеніце в Боснії, нарікав, що Москва і її сателіти накидуються на Юґославію, однак висловлювався про це досить спокійним тоном, виминаючи з свого боку всякі епітети під адресою большевиків, та закінчив висловленням надії, що совєтські атаки небавком закінчаться. Цей останній виступ Тіта скріпив плітки, що кружляють в колах чужинецьких обсерваторів в Юґославії, що юґославські комуністи передбачають зворот у політиці Москви супроти Юґославії Тіта. Цей зворот не буде — кажуть юґославські комуністи — повним припиненням протиюґославської кампанії, але буде пересуненням її в „ідеологічну площину" та зміною тону полеміки на пристойніший. Сподіваючись, що большевики закидатимуть режимові Тіта, що він своїм нібито господарським „лібералізмом" не зміг підвищити низької життьової стопи юґославських мас, Тіто в останньому часі закликав до поведення енерґійних заходів задля підвищення життьового рівня широких мас громадянства.

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ДИМІСІОНУВАЛА СВОГО КОНСУЛЯ В НЮ ЙОРКУ

Бонн. — Західньо - німецький уряд офіційно признав, що він димісіонував свого генерального консуля в Ню Йорку, д-ра Ганса фон Зайкена, що його тимчасово відкликано з його становища в минулому місяці. Як причину подано факт, що генеральний консул назвав акредитованого при Об'єднаних Націях кореспондента щоденника „Нос Ціріхер Цайтунг", д-ра Ганса Беера, „паскудним жидом". Консул заперечив цьому, але німецьке закордонне міністерство прийшло до переконання, що той журналіст казав правду.

В АМЕРИЦІ

● **33-річна Юлія Улман** з Дітройту породила чотирьох дітей, які важать по 4 фунти кожне. Охрещено їх такими іменами: Гелен, Марта, Маріон і Катерина. Родина Улманів має вже двоє дітей: трирічного Чарлза і однорічну Луїзу. 34-річний батько Чарлз Улман заявив кореспондентові: „Щоправда буде нам трохи тісно, але це не шкодить" (вони мають кухню і три спальні).

● **У Дітройті, Мич.**, 12-го жовтня занотовано 4 нові випадки занедужання на поліо, що дає разом 568 всіх занедужань на поліо в цьому місті від 1-го січня ц. р. Минулого року всіх занедужань в тому самому часі було тільки 175, з них два смертні.

● **У Ню Йорку** число зареєстрованих виборців на 8,5 відсотка більше в порівнянні з 1954 роком і становить 2,672,947 (в 1954 році це число було на 206,792 менше). В цілому стейті число зареєстрованих виборців виносить 6,218,297. На передмістях і підміських селищах число виборців зросло на більший відсоток як в Ню Йорку.

● **53-річний лікар** американської фльоти, капітан Роберт Ф. Леґґе з Сан Франсіско 13-го жовтня переплив Панамський канал за 21 год. і 54 хвилини, побиваючи рекорд з 1914 року.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Іванна з дому Лозинських, дружина відомого українського лікаря проф. д-ра Ярослава Гинилевича**, померла дня 10 жовтня на 58 році життя. Похорони відбулися в понеділок дня 13 жовтня на кладовищі Вальдфрідгоф у Мюнхені.

● **Конференція Союзу Українських Студентів Західньої Канади** відбудеться в днях 18 і 19 жовтня ц. р. в приміщеннях університету у Саскатуні, Саск. У програмі конференції передбачені промови і доповіді проф. Андрусишина, проф. Ос. Старчука, адв. Ю. Стечишина, президента СУСК Лева Винницького, д-ра Небелюка, В. Вуйняка та ін.

● **Авторський вечір Лесі Храпливої** відбудеться в п'ятницю дня 17-го жовтня ц. р. у приміщеннях Літ - Мист. Клюбу в Ню Йорку о год. 8ій вечора. Крім авторки рецитуватимуть її твори п-ни Рома Даниш і Світляна Луцька. Огляд творчости Л. Храпливої подасть у своїй доповіді проф. Василь Лев.

● **Чотирнадцятий Літературно- Мистецький Ярмарок**, присвячений мистецькому Львову, влаштовує в суботу дня 18-го жовтня Літературно - Мистецький Клюб у Ню Йорку в залі Джуньйор Гай Скул при Евню „Б" — між 4-ою і 6-ою вулицями. Участь візьмуть: В. Калин, І. Кононів, М. Лисогір, М. Лисяк, В. Грудин, Яр. Гриневич, Л. Лепкий, О. Лисяк, М. Понеділок і Л. Шапаровська-Чепіль. Акомпаніюватиме п-ні Лідія Бульба. Початок о год. 7-ій веч.

У СВІТІ

● **За ватиканським звичаєм**, після смерти Папи, кардинали, що їх висвятив даний Папа, мають подбати за влаштування йому пам'ятника. Папа Пій XII застеріґся у своєму тестаменті, щоб йому не ставили пам'ятника, але 42 кардинали, яких він висвятив, все таки рішили поставити йому своїм коштом мармуровий пам'ятник в каплиці св. Севастіяна всередині собору св. Петра, яку любив померлий Папа.

● **Сестру Паскаліну Ленерт**, яка протягом 41 року вела хатню господарку Папи Пія XII і була при ньому під час його недуги й смерти, допущено окремо попрощатись з Покійним за дві години перед перенесенням тіла до крипти. Вона прийшла до базиліки св. Петра з двома іншими сестрами-Францісканками і протягом 15 хвилин стояла на колінах біля катафальку. У базиліці не було тоді нікого, крім робітників, що викінчували приготування до похорону.

● **Комуно - німецький суд** у Східньому Берліні засудив Еву Шульц на 6 тижнів в'язниці за спробу перевезти 20 яєць до Західнього Берліну, що їх вона хотіла продати, щоб купити собі щось з одягу. Еву Ваґнер засуджено на 8 місяців в'язниці за те, що привезла з Західнього Берліну сиру і м'яса. Все це у комуністів — „спекуляція народним добром".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АРГУМЕНТИ І НАСТРОЇ

Від дня 4-го листопада ділить американське громадянство вже короткий час. Проте, в масових настроях, в публічній атмосфері, не видно особливого зацікавлення виборами, дармащо число зголошених виборців відповідає приблизно кількості з 1954 року. Партійні проводи посилили передвиборчу кампанію. Великі часописи проголошують висліди своїх анкет між виборцями, стараючись на цій підставі передбачити результати виборів, себто у практиці — обличчя найближчого 86 Конгресу. За більш-менш загальним ствердженням, — шанси Демократичної партії настільки добрі, що — з усією вірогідністю — вона розпоряджатиме в новому Конгресі численнішою більшістю, ніж її мала в 85-му.

Пригадаймо, що коли в серпні 85-ий Конгрес закінчив своє урядування, то Сенат складався з 49 демократів і 47 республіканців, при чому 4 листопада мають бути переобрані 33 сенатські мандати, бо один мандат у міжчасі вже дістався демократам коштом республіканців у стейті Мейн. Отож, з тих 33-ох мандатів 20 мали республіканці і 13 демократи. Демократичний провід твердить, а часописні коментатори схильні признати йому слушність, що ні один демократичний сенатський мандат не є поважно „загрожений", зате республіканцям грозить втрата 8-10 мандатів. Про те, що в самій Республіканській партії панують досить песимістичні настрої, вказує звернення президента Айзенгавера до його однопартійців, зроблене на великій нараді у Вашингтоні ще 6-го жовтня ц. р. В цьому зверненні Айзенгавер закликає республіканських провідників та партійні ряди отрястись з „апатії" і „дефетизму". Сам Президент енергійно включився в передвиборчу кампанію, заманіфестувавши минулої неділі підтримку республіканським кандидатам своїми виступами в Ню Йорку. Президент заповів виголошення ще кількох промов, які напевно підкреслюватимуть позитивні висліди державної республіканської адміністрації у внутрішній і зовнішній політиці.

Вірний своїй традиції, Д. Д. Айзенгавер у публічних виступах не вдається з противниками в полеміку, а лише наголошує позитиви. Зате згадана нарада республіканської верхівки з 6 жовтня ц. р., як і остання велика промова віце-президента Р. Ніксона в Коломбосі, Огайо, 9-го ц. м., атакували демократів аргументами господарського та політичного характеру. Головний аргумент Демократичної партії проти Республіканської полягає в тому, що, мовляв, за республіканської адміністрації нарід не має „лідерства" і що в міжнародному світі занепали авторитет і престиж Америки. Очевидно, залишається всилі давній аргумент демократів, що — як вони твердять — минулорічну рецесію спричинило занадто велике потурання інтересам великого промислу й фінансів. Там, де рецесія ще не зовсім минулася, або де залишила вона по собі гіркі спомини, цей аргумент викликає враження. Зате республіканці перестерігають виборців, що прихід демократів до влади означав би зворот в напрямку до „соціялізації" народного господарства. В згаданих полемічних висновках дорікається демократам, що вони не мають морального права використовувати пропагандивно афери президентського асистента Шермана Адамса, який приймав дарунки від свого приятеля-мільйонера Ґолдфайна, бо, мовляв, саме за адміністрації кол. през. Трумана було найбільше випадків корупції, яку „вичистила" республіканська адміністрація.

Хоч демократи атакують нинішню адміністрацію за її політику в справі Квімою, проте пляново ні одна партія покищо не втягає закордонної політики безпосередньо у виборчу кампанію. Навпаки, з недільної зустрічі державного секретаря Доллеса із головним опонентом, старенським сенатором Франсісом Ґріном оприлюднено комунікат, в якому сказано, що публічна дискусія довкола проблеми Формози-Квімою не є ознакою американської слабости, і комуністи зроблять грубу помилку, якщо так її інтерпретуватимуть. Дорадчий Комітет Демократичної партії в справах закордонної політики оприлюднив пересторогу, щоб партійна опозиція „стримувалась", коли її занадто гострі виступи можуть пошкодити країні, викликавши у ворога враження незгоди в американському народі.

Маси американців не беруть трагічно ані перестороги щодо „соціялізму", який нібито загрожує збоку демократів, ані закидів на адресу республіканців щодо браку лідерства і потурання інтересам багатіїв. Імена двох мультимільйонерів, претендентів з двох партій на становище нюйоркського губернатора — це наче символи, що персональний актив в обох партіях однаковий, — тут і там є мільйонери, тут і там є робітники та рядові фармери. Американські виборці керуються у великій мірі симпатіями до окремих кандидатів, а не до партійних білетів. Передвиборча кампанія позбавлена пристрасти тому, що міжпартійні різниці мінімальні, а обидві партії — державницькі, патріотичні, з однаковими загальнонаціональними традиціями.

НОВИЙ СТИЛЬ У ФРАНЦІЇ

Париж. — Нарешті ген. де Голь склав довгоочікувану заяву в справі Альжиру. Склав її в місті Константін, що, хоч найбільше потерпіло від землетрусу, а не від війни, все ж носить сліди воєнних знищень і лежить далеко від символу бюрократії, яким є сама столиця. Цим він наче підкреслив, що хоче говорити про живе життя, а не про мертві форми минулого колоніяльного режиму на території, яка проголошена „відвічно французькою".

Безперечно, вже в тому, що ген. де Голь відбуває поїздки, і то саме тоді, коли попередні прем'єри урочисто відкривали сезон полювання чи відвідували Автомобільний Сальон, в тому, що складає він свої заяви не перед мікрофоном в будинку Ради міністрів, а серед мас зацікавлених, — вже в цьому виявляється новий стиль правління державою і новий підхід до важливих питань у житті нації. Цей новий стиль виявляється і в багатьох інших кроках де Голя. Але в альжирській справі його заява не принесла багато.

Не зважаючи на оплески мусульман, не зважаючи на схвалення цього пляну більшістю французів, — альжирської проблеми ще не розв'язано. Якщо заява де Голя являє собою щось, то тільки крок до розв'язки. Бо що він запропонував альжирцям?

Запропонував бути „повноправними французами" і для урівноправнення проголосив п'ятилітній плян. За найближчих п'ять років Альжир матиме школи для двох третин дітей, за цей час мають бути зрівняні платні з платнями в метрополії, за цей час альжирці мають дістати 10% місць при урядовій праці в метрополії, має бути проведена земельна реформа, але не коштом теперішнього розподілу землі, а коштом меліорованих земель. Ясно, що цей плян може бути проведений в життя тільки під умовою, якщо цьому не перешкоджатиме війна.

А чому мали б самостійники припинити війну? В першу чергу тому, що населення Альжиру в референдумі більшістю висловилось за залишення їхньої батьківщини в складі Франції і цим, мовляв, заперечило претенсії підпілля. Далі, тому, що альжирці тепер повноправні французи і в майбутніх виборах виберуть членів парляменту від альжирського населення, а між вибраними має бути (і напевно буде) не менше як дві третини мусульман.

Що ж далі? Далі, з леґально вибраними представниками Альжиру французький уряд буде договорюватись до основної точки заяви де Голя: при повній повноправності в рамах французької держави — збереження альжирського обличчя, альжирського „я". Тобто — автономії, яка запевнить країні етнічну окремішність, даючи всі привілеї французького громадянства.

Нема сумніву, що цей плян може бути атракційним для великої частини „працьовитого альжирського населення", як кажуть праві часописи. Нема в цьому ніякого сумніву, бож ніхто не буде говорити про високий ступінь національної свідомости альжирського загалу. Цей загал національно щойно усвідомлюється, а політично він зовсім не вироблений, чим і пояснюється такий прихильний для Франції вислід референдуму під охороною французьких військових частин. Безперечно, велика частина населення має досить війни, руїни й злиднів, непевности між французькою владою вдень і рейдами повстанців уночі. Це ми дуже добре розуміємо, бо знаємо такі експерименти з власного досвіду.

Але про обличчя нації рішає завжди „ініціятивна меншість", яка таки творить основу альжирської нації, що родиться в боротьбі. Чим більше дасть Франція альжирському населенню, тим важче буде самостійникам змагатись. Але змаг їх не припиниться. Зокрема ж, не припиниться після останньої заяви де Голя.

Заявою цією не дуже вдоволені й праві французькі кола в Альжирі. Вони побоюються запевнення генерала про „збереження альжирського обличчя" на базі рівноправности. Це бо їм відбирає панівне положення, бож при рівноправності европейці являють собою тільки 10-12% населення Альжиру. Отже, покищо не задовольнив де Голь ні рішальну силу самостійників ,ні не менш рішальну силу европейської частини.

Не можна задовольнити, — кажуть обсерватори, — країн ніяким пляном, якщо він не їхній. І це правда. Тому існує у Франції припущення, що де Голь має в запасі плян широкої автономії Альжиру, але його не висуває, не почувши голосу тих, що після виборів будуть леґальними представниками альжирського, мусульманського загалу, і не скріпившись настільки, щоб ставити відкрито чоло альжирським правим европейцям і всім тим елементам, що його кликали до влади, маючи надію ним кермувати.

Таке припущення криє в собі багато рації, бо де Голь має відвагу до великих потягнень. Але він не зречеться Альжиру, бо Франція не має де подіти мільйона французів, що в ньому закоренилися.

Вірячи в атракційність Франції як великодержави й французької духовости та її печаті на альжирському активові, де Голь рішив пустити альжирську справу на тори великої розгривки: в рівноправності альжирці нехай показують, чи будуть вони дійсно всі змагатись за самостійність, дістаючи нові можливості шляхом зрівняння в правах з французами, чи дадуть себе задовольнити автономією.

У цій грі довший час шанси будуть нерівні, перевага буде по боці Франції, але від неї не можна вимагати забагато, бож своя сорочка ближча до тіла. Але альжирці не самі, за ними стоїть арабський світ, і Франції не буде легко.

Альжирське підпілля, відчуваючи потягнення де Голя, навмисне спалило за собою мости, можливості маневрування в новій ситуації, що твориться, проголосивши свій уряд, який перебуває поза межами Альжиру. Історія покаже, чи це правильний крок з погляду альжирської визвольної боротьби. Чому не мав би Альжир проходити етапи до самостійности, як їх проходили всі арабські держави?

З одного боку, в національній революції безкомпромісовість важить багато. Але з другого ми знаємо по собі, що леґальні можливості таки мають величезне значення, зокрема ж в початках, коли треба закладати основи, коли треба виростити еліту. Підпілля тепер стало перед новим іспитом, важчим від попередніх, коли треба перейти до політичної гри. Виключення цієї політичної гри було слабістю попередньої французької політики.

Тепер відкривається період великої гри, в якій і альжирські самостійники і французи мусять виявити максимум політичної спритности і зрілости.

О. Д-вич

„ІСТОРІЯ РОСІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ"

На днях мій знайомий, завідувач університетської книгарні, показав мені одну із щойно одержаних для продажу книжок. Це була „Історія російської літератури від її початків до 1900 р." Д. С. Мірського, перевидана американським видавництвом Алфред А. Кнопф Інк. в Ню Йорку, в 1958 р. в серії „Вінтедж Букс".

Включені в індекс цієї книжки Україна та імена українських поетів і письменників спонукали мене перечитати її. Князь Д. С. Мірський в роках 1922-1932 був професором Лондонського університету, потім повернувся до Росії, де по якомусь часі був арештований і засланий на Сибір.

Мірський, як і всі інші прихильники російської імперії, починає історію Росії від початків Київської держави, її росту і культурних та політичних осягів. Штучно і вміло пов'язує він історію Руси-України з історією Московщини, роблячи з того всього „велику Росію".

У своїй праці відрізняється він від інших російських істориків та літераторів хіба тим, що ані трохи не гордить назвою „Україна", „українець", „український", хоч для затемнення справи інколи заступає ці слова термінами „Малоросія" або прямо „Росія", „малоруський". Також не гордить він іменами найбільших борців за волю України, а всіх їх старається зварити в російському імперіялістичному котьолку. Навіть не лає Мазепи за його „бунт", бо це ж „чисто внутрішня справа Росії". В одному місці навіть покликається на проф. М. Грушевського. На жаль, не на те місце, в якому Грушевський доводить, що Росія — не Україна, а Україна — не Росія.

Але, не зважаючи на цю рафінованість, Мірському таки не вдалося логічно пов'язати українського і російського народу в одну цілість. Вкінці він залишає читача перед запитанням: чому Київ після монгольських нападів ще був всилі розвинути таку високу культуру, а під „покровом" Москви почав занепадати? Залишає читача без відповіді й перед іншими подібними питаннями.

Критично і логічно думаючого, навіть чужинного читача не задовольнить інтерпретація автора про Україну тільки як про „пограничну частину Росії", бо ж чому Москва, вже маючи своїх царів, ще довго живилася культурними надбаннями українського народу і не могла навіть мірятися з ним своєю духовою культурою. Зрештою сам Мірський признає, що література Росії до 1750 р. була дуже вбогою, і тому всі духові надбання українського народу до 1750 р. переписує на конто Росії. Отже, „Київський Літопис", „Слово о полку Ігоревім", творчість Івана Вишенського, Петра Могили, письменників Могилянської і Острозької Академій, Іван Котляревський, Григорій Квітка Основ'яненко, Марко Вовчок — все це, за Мірським, є продуктом російського народу.

Щоправда, автор місцями нібито дає великий кредит українському народові в минулому і виразно признає культурний вплив Києва на Москву, особливо в 16-17 століттях, але робить це не на те, щоб вказати на національну окремішність українського народу, а тільки на те, щоб ту окремішність затерти.

Характеризуючи російського поета Жуковського, автор згадав про те, що він допоміг Шевченкові викупитися з кріпацтва, але про творчість Шевченка згадав у такій мірі, щоб читач подумав, що наш Великий Кобзар належить до мало знаних поетів.

Хоч князь Мірський вже не живе, роботу цього покійного імперіяліста продовжують далі. Четвертому виданню його книжки (від 1927 р. лише в Америці) допоміг американський професор молодшої ґенерації Ф. Вітфілд — голова відділу слов'янських мов і літератур при Каліфорнійському університеті. Це книжка на 380 сторінок густого друку, яка, завдяки масовому накладові коштує лише 1.25 дол.

Ще одною книжкою, яка недавно появилась в книгарнях і в ще брутальніший спосіб заперечує існування українського народу, як окремої нації, є книжка Сер Бернарда Паріса — „Раша — гісторі, піпл, політікс". Вона має 220 сторінок і видана у 1958 р. в „Ди Ню Америкен Лайбрери оф Ворлд Інк. — Ню Йорк" в серії „Е Ментор Бук". Автор цієї книжки має репутацію великого знавця Росії, найкращим доказом чого є те, що появляється вона вже 12-им накладом. Сер Б. Паріс — професор історії, журналіст і автор численних творів. Про „Раша — ітс пест енд презент" була згадка в „Свободі" і „Гомоні України" в 1954 році.

Паріс дослівно кпить з прагнень українського народу до волі. В останній книжці, повторюючи сказане в попередній, він твердить, що українці ніколи не мали своєї державности. При цьому наводить анекдот про те, як то Господь Бог роздавав народам світу дарунки. Роздав усе і українцям не залишилося нічого. Тоді милосердний Бог заспокоїв українців тим, що нагородив їх даром складати чарівні пісні — найкращі в світі.

Вкінці, вертаючись до книжки Мірського, треба признати, що написана вона дуже цікаво і легко читається. Вона під кожним оглядом вповні достосована до смаку англомовного читача. Яка велика шкода, що досі ще нема такої книжки про Україну та українську літературу. А вже найвищий час подбати про це. Це є завданням не тільки поодиноких наших громадян, але й наших центральних громадських організацій.

К. К.

Олег Лисяк

РОЗПОВІДЬ ЖОВТОГО ЛИСТКА

У щоденній, звичній обстанові, лябіринті відомих вулиць ви майже не спостерігаєте, як плине час, як міняються пори року, як проходять місяці, а то й роки. Часом треба аж змінити щоденну обстанову, щоб збагнути, що — надійшла осінь.

Кілька днів тому, у чужому місті, коли раннім ранком я йшов по майже порожніх ще вулицях, серед грюкоту ранішніх трамваїв, гудіння автобусів і квакання сирен нечисленних ще в тій порі авт — прийшла до мене новина. Новину сповістив малий жовтавий листочок, що, викручуючись в повітрі, упав мені просто на руку. Я поглянув вгору на галуззя, з якого вилетів цей малий, жовтавий листочок, і раптом зрозумів безмовне послання: так, це вже осінь. Ранковий холод ще дошкульніше пригадав мені цю правду, і стало шкода літа, такого гарного літа, що вже минуло.

Звісно, є на світі важливіші проблеми, ніж малі, жовті листочки, що злітають з дерев між міськими мурами, з дерев, що так рідко виростають у камінних кеньйонах американських міст. З небес злітають розторощені літаки десь над Квімоєм, у Варшаві відбувається важлива конференція, в американських стейтах готовляться до виборів, шлях на місяць промощує америк. „Піонер", повно на світі важливих подій, що не розв'язують проблем, подій, що про них говорити вже так остогидло...

Ні, таки вже краще подумати про те, що нагадав листочок. Не про осінь — її буде час збагнути тоді, коли біля „Союзівки" у горах Кетскилл опадуть вже всі пишнобарвні листки. Радше згадаймо минуле літо. Завжди цей літній час зв'язувався для багатьох із нас з періодом мандрування. Пам'ятаємо з тих часів таборові вогні ватри, тихі колиби на полонинах і гамірні міста, що через них вела туристична траса у вакаційному часі.

...Як мило було йти широкою, зеленою полониною під Маришевською чи Шпицями, коли з-за Говерлі вставало рожеве сонце, а мандрівник знав, що перед ним довгий день мандрівки і що вечером запалахкотить на вогні у казанку кулеша і удари по струнах ґітари додадуть чару урокові ґорґанської ночі...

Як добре було плисти сірим плесом лінивого Дністрового русла у липні чи серпні, коли з-над берега пастушки кидали понад дзеркалом води своє традиційне: „А щаслиraaaa вам дороооraaa!.., а срібний літак пасажирської лінії пересікав вашу путь на шляху до румунського кордону. Ввечері шатро стояло над водою, яка плюскала два кроки від човна, що сох на березі, а димок з люльки відганяв комарів, сполучаючись у повітрі з такими от, звичайними мріями: „Що було б, якби так..."

Але вже внедовзі пасажирські літаки зникли, і небо покрили бомбовики з гакенкройцами, потім „істребітєлі" з кривавими зірками, потім чотиримоторові „Ліберетори", а потім ще якісь інші... Мандрівки відбувались спершу по далеких запорошених шляхах Правобережжя, як смерть реґулювала рух на перехрестях у Жмеринці, Кам'янці чи Вінниці... Ще декому залишився німий свідок з тих часів: наплечник із затертими, хемічним олівцем писаними, ініціялами.

А потім дали інший наплечник і на додаток кріс, і мандрівки з туристичних чи підпільних стали вже мандрівниками воєнного значення. Але й вони закінчились ще поки настало літо 1945 року... А потім прийшли довгі, томлячі, але які ж розкішні виступи на альпійські шпилі. Години важкого виступу в скелях на Цуґшпіце чи Вацмана і години приємного відпочинку серед пахучих альпійських вересів. У зелених гірських озерах відбивались ґранітові верхи, а терпкий смак ягід нагадував до болю Карпати...

І знову прийшли інші мандрівки літнього часу. Раптом треба було стати перед фактом, що мандрівка це щось, що не дається перевести без — мотора, конкретно без автомобільного мотора. Широкі „супергайвеї" стали сполучниками між задимленими вулицями промислових велетнів і тим, що зветься — природа. І почалася нова мандрівка — „хожденіє" на чотирьох ґумових колесах (хоч і те славнозвісне „п'яте колесо при возі" було дуже важливе) від Канади, яка, як писав колись Аркадій Фідлер, „пахне живицею", аж до південного узбережжя Атлантійського океану. Цікаві були мандрівки.

Появився новий „німий свідок" мандрівок: численник авта. Хто ж міг би подумати, що він стільки може розказати, коли поговорити з ним на самоті, під час довгої їзди по сірих стрічках автошляхів? Коли подивитись на ті цифри, що замкнені в невеличкому чорному півкрузі на арматурній дошці, стають знову перед очима мандрівки минулого літа, мандрівки минулих літ? Тихо — чи чуєш, як цокає численник? Пам'ятаєш тисячну милю? Тоді в горах, там за стрімким об'їздом? Або тоді, коли він показував 2-тисячну милю — тоді, коли ми переганялись з тим білим спортовим „трайомфом", а поліцай на тирн-пайку змилосердився і „повірив", що численник не перейшов границі дозволеної швидкости? Або тоді у Вірджінії, коли вибила 4-тисячна миля? Одна за одною перевиваються милі на численнику, наче пущений в другий бік фільм, і одна за одною нагадують — літні мандрівки.

Так, малий жовтий листочок, який упав мені на руку ранком серед чужих мурів, нагадав, що все це вже минуло, що літо — вже скінчилось. Настала осінь.

ПРАДІД

Заспокоює вітер ліс,
Його душу тривожить снами,
А над нами Чумацький віз,
Без волів і коліс над нами.

У тім возі мій прадід спить...
Коли місяць обійде небо,
Піде до прадіда відпочить,
І цілує в плече як треба.

І запитує прадід в сні
Тихо-тихо, мабуть, шепоче:
— Чуєш, місяцю,
чуєш, хлопче,
На землі ти світив чи ні?

Посвітив у моїм Замості?
Як весна там?
В полях шумить?
Не поїду, мабуть, у гості,
Пан на шибеницю звелить...

Завтра вербна у нас неділя,
Тож ховайся і не світи —
Кармалюк вируша на діло...
Цю хмарину під бік мости...

Дай-но, місяцю, ту зірницю,
Що вже десять ночей
не спить.
Хай укину її у криницю —
Мотрі воду позолотить...

Завтра їдемо на Стожари,
А сьогодні стомився я...
Запрягайся, вези за хмари —
Кличе сонце земля моя...

Заспокоює вітер ліс,
Його душу тривожить снами...
Котить місяць Чумацький віз
З моїм прадідом над віками.

МИК. ВІНГРАНОВСЬКИЙ

Володимир Несторович

КОЛИ СМЕРТЬ СКАЛИЛА ЗУБИ...

(12)

Через згущення лінії резервою, в рові стало тіснувато. Гомін бою приглушував усе. Щоб подати вістку далі, треба було людям кричати в саме вухо. Юліян мусів у потилицю бити тих, що ховаючи голову стріляли наосліп „пану Богові в вікна" (як залюбки говорив пострах кадрових вишкільних частин 35 ляндвер-реґіменту, фельфебель Муха).

Насилення бойового гамору почало згодом меншати. Здавалось, штурм москалів заломився. На дротяних засіках, де їх не знесло артилерійським вогнем, повисло і заплуталось безліч солдатів, розстрілюваних може вдесяте роєм куль, що їх випльовували австрійські рушниці й кулемети. У щілинах Крутої гори йшов двонапрямний рух, щось наче в мурашнику: одні спинались уверх, другі скочувались униз. Від решток дротяних застав відскакували дебелі постаті і повзли, мов раки, назадгузь до річки, а інші гарячково вкопувались на передпіллі в землю або ховались за тіла вбитих. В деяких моментах здавалось, що москалі у безладі втікають...

— А що? Будемо битись навкулачки з кацапнею? — гукнув Юліянові в вухо Карп'як і тугіше стягнув перев'язку, яку сам поклав собі на поранену руку. — Всіх „лапайдухів" шляк трафив, не видно ні одного, — сичав затиснувши зуби з болю.

Так. Воєнний досвід Юліяна і його людей входив у зовсім іншу фазу. Затяжні, але розмірно спокійні позиційні бої вздовж спустошених берегів Стрипи, з густо-розбудованою системою укріплених і забезпечених траншей, ровів сполуки, ба навіть з підвалами під могутніми колодами, що дозволяли спокійно спати, — це не так страшно було. Відворот у маршових колонах був забезпечений арієргардними частинами, між які не попала Юліянова сотня. Страшнуваті були зате перші дні, а ще більше ночі, коли нашвидкуруч з нічого треба було творити нову лінію оборони тут уже, біля Бережан, вгризатись у землю часто під обстрілом ворожої артилерії і піхотинців. Це в головних рисках дотеперішній воєнний досвід. Правда, бувало, що й Юліян чи його люди попадали ще над Стрипою у польові застави чи стежі, і тоді траплялись найбільш моторошні ситуації. Бувало, люди ледве з душею поверталися, а то й ранених чи мертвих тягнули. Та що й казать: ще недавно, коли будували дротяні засіки, можна було і там душу залишити. Але тепер, коли ворог ішов проти них фронтовою атакою, готов втопити в грудях довжезний багнет чи розчавити череп прикладом рушниці в рукопашному бою, — це вже зовсім нове. І в кожного вояка дозрівала психічна готовість вбивати, кидатись з осатанілою люттю на першого стрічного ворога, затопити чи затоптати його в крові.

Десь поблизу випорожнював кулемет довжезні стрічки набоїв і невтомно та-та-кав, вбиваючись своїм ритмічним стилем. З уст до уст подавали команду настромити багнети на рушниці і бути готовими до близького бою. Це заперечило Юліянову думку про заломання атаки і глумилось із його історичних аналогій, що нібито тільки колись можна було рубатись у безпосередній січі. Воно надходило й тепер. Не вважаючи на розбудовану воєнну техніку, сучасність не зовсім поступалась минулому. Ось треба готовитись до зустрічі штурмових ватаг, що стануть віч-на-віч з тобою...

Десь уже кинули ручні ґранати в ворога, що встиг продертись крізь прогалини в дротяних заставах... Десь праворуч лунало голосне і протяжне „урааа! урааа!", гірше як крякання гайвороння. У своїй модуляції воно звучало не так тріюмфом штурмуючих, як риданням приречених на смерть, і сторчаком ставило волосся.

На диво для такої хвилини, Рухлинський відкрив у себе духову сверблячку не тільки спостерігати зблизька, але й увійти самому всеціло в баталістичний акт та зрівняти його з тим, що колись довелося бачити в журналах на картинах, розвішених по мешканнях і музеях. Ліс прикладав до своїх ран соняшні оклади, і тільки тепер завважив Юліян, скільки багряниці розвелось серед ще недавно зеленого листя.

До нього підбіг Липичак, що саме з лісу приніс з кимось поскидану в коц амуніцію. Він схвильовано крикнув йому до вуха:

— Нам треба мерщій утікати. Чортяки-москалі підходять до нас ззаду!

О! Тепер уже і Юліян відчув, як йому з жаху кров стигне. Він кинувся до закруту сусідньої траншеї, де стояв скоростріл і де було гніздо телефону, і побачив, як вояки, поспішаючи, витягали замок із скорострілу, і почув, як до хрипоти кричав телефоніст до апарату. Стрілянина помітно послабла. Люди відмовлялись говорити і слухати будь-якої команди. Через дріб хвилини все пішло врозтіч. Повз Юліяна втікали застрашені вояки, метались на всі сторони в дикій безтямі, шукаючи захисту в глибині лісу. Постріли лунали хаотично. Десь зовсім близько вибухали ручні ґранати і тарахкотіли на своїх машинках нескорені кулеметники. Поміж деревами сновигали люди і мов божевільні голосили на всю горлянку.

В Юліяна дико стукотіло серце. Він біг уперед, спотикаючись об убитих і хащі, що від дощу чи роси обсихали на сонці. Йому приємна була їхня вологість. В нього було жагуче бажання добігти кудись, де нема ще москалів. Зненацька звалився в окопи резерви. На дні були якісь тіла, не то вбитих, не то таких, що причаїлись чи заховались. Він почекав хвилину, поки зловив віддих, виліз наверх і зразу пристав до якогось гурту, навіть не помітивши, що це люди без зброї, гнані кудись лютою ворожою солдатнею. А ось і землянка команди батальйону, обставлена москалями. Ще недавно він виходив звідси, щоб справляти „поминки" в Жакринича.

Саме в цю хвилину забирали звідтіль старших ранґою офіцерів. Дворяд страхітливих на вид солдатів, наїжених „штиками", створив непочесний шпалір. У гурт полонених попав і Рухлинський, втиснений туди прикладом рушниці.

Їх повели лісом, що все ще не втих, все ще здригався від вибухів десь за лаштунками лісового пейзажу. Юліянові стало веселіше, коли побачив спереду гурту капітана фон Клюба, того самого, що обіцяв йому відпустку і запевнив аванс. Але хотілось і вовком завити від думки, що він сам уже бранець, що його, беззбройного, ведуть у полон...

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „СВОБОДИ” І ЇЇ ВИДАНЬ. СКРІПЛЮЙТЕ ГОЛОС УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВДИ, ПОШЛІТЬ СВОЮ ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД „СВОБОДИ”!

МАМА — „СВОБОДА” І ДИТИНА „ВЕСЕЛКА”

(З нагоди 65-ліття щоденника 5-ліття дитячого журналу)

Цього року в місяці жовтні „Свобода” відзначає 65-ліття свого існування. 65 років в житті людини, — це поважний вік і, хоч багато людей втішаються ще повністю сил, енергії й творчою працею, все таки головний етап найінтенсивнішої своєї діяльности вони вже пройшли, а вершок їхніх осягів уже за ними.

Дещо інакше в збірному житті спільноти, чи в окремих ділянках громадського чи національного життя, до яких належить преса, та й наша Ювілятка „Свобода”.

65 років існування „Свободи” в специфічних умовах еміграційного життя невеличкої національної спільноти, позбавленої власної державности й допливу свіжих сил, — це поважний шмат часу. З другого боку — це тільки один з розвоєвих етапів постійного росту „Свободи”. Продовж своєї 65-літньої появи „Свобода” не тільки втрималася при житті, але й постійно розвивалася, а ці розвоєві тенденції її життєвих сил позначаються з кожним новим роком її існування, зокрема ж у цьому ювілейному році виявляють її нові успіхи.

Як вияв цього розвою є цьогорічне святкування „Свободи”, а одночасно з тим і відзначення п'ятиліття існування наймолодшої її дитини — журналу для дітей — „Веселки”.

„Веселка”, це не перша дитина „Свободи”. В 1914-17 роках виходила в цьому ж видавництві дитяча газетка „Цвітка”, але через несприятливі обставини вона зів'яла на четвертому році життя. Одначе сама ідея журанлу для дітей не загинула, вона збереглася й потенціонально жевріла сорок років, щоб при першій сприятливій нагоді засвітити всіма кольорами веселки. І ось після англомовного тижневика, після короткотривалої появи літературно-мистецького додатку, після численних додатків - сторінок, що й досі періодично появляються у щоденнику, на 60-му році життя „Свободи” в вересні 1954-го року веселим усміхом привітала свою маму і звеселила все українське громадянство, кзокрема дітвору наймолодша й найулюбленіша дитина „Свободи” — „Веселка”..

Цей дитячий журнал з першого свого приходу на світ показався здоровою, життєрадісною появою й ріс продовж п'яти років мов на дріжджах. Вжеа третьому році життя його щічки зарум'янилися й зі скромної, друкованої чорною арбою на газетному папері вкладки до щоденника, він виріс на самостійний періодик, публікований кольорами на журнальному папері. Сьогодні вже оправляється у люксусову настільну книгу четвертий його річник, а в грудні ц. р. буде завершений п'ятий.

Коли зробити чисто зовнішні підсумки пробробленої праці, то це точно 52 випуски, задруковані 832 сторінки, то це коло 1,000 окремих наголовків, то це понад 950 ілюстрацій, то це понад 250 співробітників, то це понад 80 співробітників - ілюстраторів, то це кілька тисяч передплатників і читачів.

Беручи духову вартість видання, це один з найважливіших засобів національного збереження української дитини на іміграції, це незаступимий засіб загального виховання, це невичерпне джерело лектури в школах, на курсах і в виховних організаціях молоді, це противага цій отруї, що подається українським дітям на рідній землі в формі „Барвінку”, чи інших видань для дітей.

Сьогодні „Веселка” відома не тільки в ЗДА й Канаді та країнах південної Америки, але й у країнах поселення української еміграції в Европі і Австралії. Знають про неї й земляки в країнах опанованих комунізмом, як ось у Югославії, Чехословаччині, Польщі.

І тому з нагоди ювілейної збірки для мами „Свободи” громадянство не повинно забути й про її найменшу донечку — „Веселку”.

В. Б.

Українець відкрив нафту в Сагарі

Париж. — Ми мали нагоду перед кількома днями говорити з одним із наших земляків, що стало живе в Альжирі, а саме недалеко міста Альжир. Йому там добре ведеться, а араби зовсім не дошкулюють йому, хоча він — заможня людина, бо вони знають, що він з походження не-француз. Наш співбесідник розказував, що він дуже часто читає в газетах про заворушення чи бомбові замахи альжирських повстанців, але в практичному житті, а головно в областях, які є сильно у французьких руках, цього повстанчого руху зовсім і не видно. Інша справа в околицях фронту, який одначе віддалений від центру Альжиру на багато соток кілометрів. Наш співрозмовник подав нам теж дуже цікаву вістку, а саме, що при геологічних розслідах нафтового терену в Сагарі визначну ролю відіграв наш земляк українець із Самбірщини, інж. Ортинський, якого французький уряд нагородив відзначенням „почесної французької Легії”. Це він знайшов там нафтові родовища. Пан Ортинський закінчив був колись свої студії в Кракові, а опісля доповнював їх закордоном. Нині належить він до найвизначніших нафтових експертів.

Ю. Студинський

ВИПРОБОВУЮТЬ ВАКЦИНУ ПРОТИ ПЕРЕСТУДИ

Савт Бенд, Індіяна. — В понеділок 13-го жовтня 2,600 студентів Нотрдамського університету почало щепитися проти перестуди і тим започаткували однорічні студії нової вакцини проти перестуди. Науковці сподіваються, що ця вакцина принаймні на 70 відсотків забезпечує проти недуги перестуди. Дві треті студентів дістають дійсну вакцину, а одна третя дістане вистерилізовану вакцину від вірусів і вона буде служити тільки для контролі, як діє вакцина в тих, які нащепилися. Ані учні ані лікарі, які щеплять, не знають, яка вакцина дійсна, а яка лиш підмінка.

ПІДСЕКРЕТАР СКАРБУ ЗАКЛИКАЄ КУПУВАТИ ДЕРЖАВНІ БОНДИ

Шикаго, Іллиной. — Підсекретар скарбу Дж. П. Берд промовляв на зборах фінансового відділу Американської Життьової Конвенції і закликав забезпеченеві інституції купувати урядоті бонди та тим способом допомогти департаментові скарбу вийти з важкої фінансової ситуації. Підсекретар Берд казав, що департамент скарбу мусітиме знайти нові шляхи, щоб продовжити термін сплати деяких бондів.

● Жалоба в Італії з приводу смерти Папи Пія XII прийняла такий масовий і спонтанний характер, що італійські комуністи не зважились виступити ні словом проти Церкви й Апостольського Престолу. Щоб не зрадити свого принципово ворожого становища супроти Церкви й віри, а водночас, щоб не викликати обурення мас, комуністична італійська преса зазначила, що померлий Папа виступав в обороні миру, за міжнародне роззброєння і проти атомової зброї. Єдиною організацією комуністів, що офіційно висловила жаль з приводу смерти Папи, була робітнича професійна спілка Генеральна Конфедерація Праці.

Про сміливців і Сіроманську забаву

(Фейлетон)

Бере читач „Свободу" в руки, а в очі йому кидається великий заголовок, що, мовляв, „Єнкі" перемогли „Бравих" і здобули світове мистецтво бейзболу. Читач, який і без того бейзболом цікавиться, вже і так все докладно про ту історію знає, бо на роботі, чи в школі, в підземці, чи просто на вулиці, тільки про те і говориться. З другого боку читач, якому „бейзбол не в голові", нічого про ту історію знати не хоче. Отже ні один, ні другий того читати не буде. Для кого ж написано? Для винятків!

Читає виняток ту статейку і довідується, що це славні нюйорські „Єнкі" (перекладати, на щастя, це слово редакція не береться) стали бейзболовим мистецем світу вісімнадцятий раз і на цей раз перемогли мілвокеських „Брейвс" (що редакція робить шляхетну спробу перекласти на „бравих", „сміливців"). Далі слідує низка завзятих спроб перекласти те чи інше, з більшим чи меншим успіхом.

Так, бейзбол був найпопулярнішим спортом Америки. Тепер на друге місце суне кручення тим обручем під назвою гула - гупа. Написав я був фейлетон про той обруч, та в „Свободі" не прийняли, бо „невідповідний" був. Ну що ж! Пішлю його ще до „Там-у", це такий ідеологічний журнал, що його видає Курінь Старших Пластунів „Сіроманці". Там напевно надрукують.

А про Сіроманців говорячи, то також до певної міри сміливці: Найняли найкращий український дім на забаву і мріють, що не доплачуватимуть. Поза тим вони сердечно запрошують Вас на ту традиційну вже Велику Забаву. Відбудеться вона в найближчу суботу, 18-го жовтня ц. р., в найновішому з найновіших Народних Домів, в Джерзі Сиֹті. Народний Дім, — гордість американської України, знайдете на розі Фліт і Овкленд, а в Домі знайдете славну оркестру Б. Гірняка, всякі більші і менші несподіванки, і все інше, що потрібне для вдалої забави.

Отже, на Великій Сіроманській Забаві до милого побачення!

ДеКастор

Короткі Вістки

● **За день перед смертю Папа Пій XII** покликав урядуючого державного секретаря Ватикану монсеньйора Анджельо Дель Аква й звелів зреферувати собі негайні справи. Монсеньйор, знаючи по важкий стан Папи, сказав: „Святіший Отче нема ніяких негайних справ". Папа обурився: „Що ви таке говорите? Це неможливо, щоб Церква не мали негайних справ".

● **Журналіст Джан Стром** з Вудстоку, Іллиной, подорожував три тижні по комуністичному Китаю, тримаючи в тайні свою подорож. Комуно - китайську візу дістав він у консуляті в Гельсінках, у Фінляндії, написавши в цій справі листа до Мао Тсе-тунга. З'явившись на кордоні Гонг Конгу, Джан Стром викликав сенсацію в дипломатичному корпусі, бо ні американські, ні англійські консулі нічого не знали про перебування в червоному Китаї якогось західнього журналіста. Китайські комуністи дали йому відносну свободу рухів, не конфіскували й не цензурували його записок та світлин і він тепер оприлюднює в американській пресі свої спостереження. Перше його враження в опанованій комуністами країні — пропаганда ненависти, що її веде пейпінгський уряд проти ЗДА.

● **Два сенатори з Вест Вірджінії**, Чемпен Ріверкам і Джан Габліцел, відвідавши президента Айзенгавера, звернулись до нього з просьбою, відвідати їхній стейт і допомогти їм у виборчій кампанії. З ними був у Президента і республіканський губернатор Вест Вірджінії Сесіл Уидервуд.

● **13-го жовтня** перейшов на емеритуру суддя Найвищого Суду ЗДА Гаролд Г. Биртон. На свого прощального листа він дістав відповідь від усіх восьми суддів Найвищого Суду з найкращими побажаннями в дальшому житті.

ПОСВЯЧЕННЯ ШКОЛИ У МИЛВОКІ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

під управою проф. Івана Барабаша. Акту посвячення дому довершив Митрополит Кир Константин в асисті священиків оо. І. Олексюка, пароха, Г. Хміляра, ЧСВВ, з Шикаго й І. Прокоповича з Дітройту. Опісля в одній із відновлених заль новопосвяченої будівлі відбулося святочне приняття для приявних гостей, де промовляли представники організацій. На бенкет був запрошений губернатор стейту Висконсин, дост. Бернон В. Томпзен, якого привітав від приявних д-р Роман Смаль-Стоцький, професор Маркет Університету у Мілвокі. Натякаючи на скандинавське походження предків губернатора Томпзена — промовець вказав на колишні тісні зв'язки України з вікінгами, рід Рюриковичів, що володів в Києві та пов'язання українських володарів зі Заходом і пануючими там родами, до сучасної королеви Англії включно. Відповідаючи, губернатор Томпзен — привітав українців свойого стейту з новим осягом і нав'язуючи до згадки проф. Смаль-Стоцького про зв'язки України зі скандинавськими народами у новіщій історії, пригадав спільну військову дружбу шведів з українськими козаками, припечатану кров'ю у боях зі спільним ворогом Москвою, що її найбільше пролилося у бою під Полтавою. Сьогодні комуністична Москва загрожує світові, зокрема спільній батьківщині Америці, і тому всі народи, що створили цю країну, в тому і українці, мусять стояти у спільному фронті проти зазіхань комунізму. Закінчив губернатор промову окликом в українській мові: „Слава Україні й українському козацькому народові", що приявні, між якими були представники також інших національних груп, прийняли довготривкими оплесками. Опісля вже у тіснішому гурті після оглянення дому — губернатор провів ще довший час на приязній розмові серед скромної гостини. Під час бенкету проф. Р. Смаль-Стоцький мав нагоду, вручаючи губ. Томпзенові мапу земель України, видану в англійській мові Лігою Американців Українського Походження, поінформувати його про невідрадний стан тих земель під совєтською окупацією, що губернатор Томпзен назвав елементарним викладом про ситуацію України, незвичайно корисним навіть для представника одного із далеких стейтів Америки.

Уряд відкинув плян реформи військового бюджету

Вашингтон. — З Пентагону повідомляють, що уряд покищо залишить плян реформувати військ. оборонний бюджет таким способом, щоб всі оборонні видатки йшли до диспозиції секретаря оборони, який розділював би відповідні суми між окремі роди збройних сил. Проти цього проєкту гостро виступили члени Конгресу, які не хотіли погодитися на таку велику владу секретаря оборони, і тому президент Айзенгавер припинив своє змагання реформувати спосіб видатків з оборонного бюджету, думаючи про те, що видвигне цю справу в січні 1959 року перед новим Конгресом. Це станеться аж тоді, коли готовий буде плян бюджету на оборону на фінансовий рік, що починається 1-го липня 1959 року. Представники Конгресу заявляли, що переносити видатки, призначені на один рід оборони, в категорію видатків на інший рід збройних сил, повинен робити Конгрес, а не секретар оборони без згоди Конгресу.

Міні твердить, що господарська знижка ще не скінчилася

Атлантик Сіті, Н. Дж. — Голова Американської Федерації Праці — Конгресу Індустрійних Організацій Дж. Міні промовлив на зборах 1,000 делегатів Спілки Мулярів, яка нараховує 155,000 членів, і сказав, що ще не скінчилася господарська рецесія, хоч і президент Айзенгавер і члени його уряду вже давно її „зліквідували". Міні сказав таке: „Я чув на телевізії, як секретар праці Мічелл часто повторяв три слова: „Рецесія вже скінчилася", але, на жаль, вона ще не скінчилася, хоч це є виборчий рік", і уряд хотів би, щоб виборці про неї забули. Міні твердив, що тепер є на 1,500,000 більше безробітних як рік тому, і що число безробітних становить 7.2 відсотка всієї робітничої сили країни. Міні признав, що економічна ситуація поліпшилася, але не погоджувався з представниками уряду в тому, що вже немає господарської затримки.

Кастро погрожує карою смерти за участь у виборах

Гавана, Кубинська Республіка. — Провідник повстанців Фідель Кастро видав гостру заборону брати участь у виборах, які уряд президента Батісти розписав на 3-го листоп. ц. р. Згідно з наказом, підписаним Кастром і його „головним прокуратором" д-ром Гумбертом Сорі Маріном, всі ті особи, які тепер кандидуватимуть, будуть позбавлені виборчого права на протяг 30 років і не зможуть займати жадного становища в державі. Теперішні кандидати можуть бути не карані, як до 30 жовтня втечуть закордон і заявлять, що зрікаються кандидатури. За агітацію її виборчу кампанію грозить тяжкими карами, до смертної кари включно. Кастро видав накази своїм прихильникам, щоб за всяку ціну старалися не допустити до виборів в дні 3-го листопада.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 20-ти мільйонового майна організації!

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ФІЛАДЕЛФІЯ, Па. — Звичайні місячні збори членів Т-ва св. Юрія, 239 Відд. УНСоюзу, відбудуться в суботу, 18-го жовтня, від год. 5-ої до 7-ої, в домі Укр. Амер. Горожан при 847 N. Franklin St., зі звичайним денним порядком. — Д-р Вол. Галан, предс., Мих. Ковальчук, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. — Повідомляється членів Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 234-ий УНСоюзу, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 18-го жовтня 1958, в У Н. Домі о год. 7.30 веч. В програмі, — звіт за III-ий квартал та біжучі справи. Проситься численно прибути. — І. Іваник, фін. секр.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд 64 УНС, відбудуться в суботу, 18-го жовтня, о год. 7.30 веч. у Вінярського. Просимо всіх прийти на збори. — Іван Бурний, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. — Відділ 372 УНС., ім. І. Франка повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 18-го жовтня, 1958, о год. 7.30 вечором, в Eagles 210 Church St. Проситься всіх членів прийти численно на ці збори та вирівняти свої залеглості. — Ю. Лонишин, рек. секр.

Посмертні Згадки

ДАНИЛО КОНЮХ — член Бр. св. Володимира, Відд 130 УНСоюзу в Ню Йорку, помер 13-го жовтня 1958 р. Покійний родився в селі Миколаїв, пов. Бібрка, Зах. Україна. — Помер несподівано, бо того ж дня ще працював. Лишив у смуткові дружину Анастасію, сина Сенька, три замужні доньки: Марію, Катерину і Павлину та 8 внуків. Дружина Покійного, всі діти і внуки є членами УНСоюзу, 130 Відділу. Тіло спочиває в похоронному заведенні П. Яреми. — Похорон відбудеться в п'ятницю 17-го жовтня (October), 1958 р., о год. 9-ій рано, до церкви Св. Юрія в Ню Йорку. Проситься членів Братства св. Володимира, які є вільні від праці, обов'язково взяти участь в похороні і тим віддати останню прислугу Покійному. — В. П. П!

М. Коваль, секр.

ТАРЗАН, ч. 4144. Це дивно ви глядає!

Поволі засвічено лямпу, яка показала спантеличене обличчя Легкого Джова, річкового лоцмана. — Холера мене б узяла! — крикнув він, пізнавши мавполюда!

— Що ви тут робите! Та ж ви малощо не згинули. Внаслідок цих барабанів і випадків... я став досить нервовий.

— А як справа з вами? — запитав холодно Тарзан. — Ці „барабани" репрезентують вбивників... а ви є між ними!